

Oponentní posudek

Univerzita Karlova Praha
Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové
Katedra sociální a klinické farmacie

K dějinám farmaceutického průmyslu, marketingu a reklamy v ČSR v letech 1918 - 1938

Disertační práce
PharmDr. MVDr. Vilma Vranová
Hradec Králové 2014

Oponent
PharmDr. Martina Lisá, Ph.D.

Úvod

Předkládaná práce se jako hlavním tématem zabývá jedním z důležitých složek marketingového mixu a to reklamou. Toto téma je dnes pro realizaci prodeje farmaceutickými firmami alfa i omegou jejich současného businessu.

Po přečtení práce, která vznik a vývoj tohoto fenoménu sleduje v ČSR v letech 1918-1938, zjistíme, že se mnoho nezměnilo. Možná lze konstatovat, že v tomto období byla reklama více oblá, méně barevná a agresivní. Principy však zůstaly stejné.

Velmi vhodně se téma reklamy odráží i v popisu vývoje farmaceutického průmyslu vlastních léčivých specialit, cenotvorbě a propagaci. Zcela inovativní je disertace v otázce právní regulace ochranných obchodních známek i v mezinárodním kontextu.

Práce má 140 stran a je doplněna 2 přílohami. Součástí kapitol 4.2.1.3; 6.5.; 8.1.; 8.2; 8.3. jsou již publikované práce autorky, což je v textu řádně vyznačeno a je přípustné.

Od str.6 do str.15 chybí číslování stránek.

Práce je dobře čitelná, graficky přehledně členěná. Je strukturována klasickým způsobem, obsahuje všechny obvyklé kapitoly, mimo literatury. Součástí je přehled publikovaných vědeckých a odborných prací autorky.

Literatura a odkazy ať už písemné nebo v elektronické podobě je součástí každé kapitoly. Odkazy jsou číslovány pro každý oddíl samostatně. Práce postrádá souhrnný seznam literárních pramenů a odkazů. Ve zhruba 8 případech odkazují na celou publikaci a neuvádějí přesnou stranu citace (citace 3,5,6,8,11,12,13,14 v kapitole 4, a citace 1 v kapitole 5).

Předložené citace jsou však přehledné a ověřitelné.

Kap.1

Podává přehledný obsah práce, je atypické, že je nazývána kapitolou 1.

Kap.2

V úvodu autorka definuje cíl práce. Téma a cíl práce jsou dobře stanoveny. V této oblasti se jedná o první ucelenou práci s tématem farmaceutického průmyslu v celé jeho šíři včetně marketingu a reklamy. Součástí úvodu je i přehled textů již publikovaných v tisku, které tvoří nedílnou součást předkládané disertační práce.

Kap.3

Zde autorka popisuje metodiku zpracování a využití archivních materiálů včetně dalších dobových pramenů a tiskovin odborného i komerčního charakteru.

Kap.4

Pojednává o vlastním vzniku a vývoji farmaceutického průmyslu, od výroby jednoduchých galeník v lékárnách až po složitější přípravy např. alkaloidů. Původní výroba se z laboratoří lékáren (B. Fragner a G. Hell) nebo malých rodinných farmaceutických firem (Bratři Janouškové, Praha, B Klöckler, Praha, K. Vostřeba, Praha atd), či farmaceutické divize chemického podniku Kolínská lučební, s.r.o. nebo R. Heisler, Chrást u Chrudimi, stávala se stále více modernější a efektivnější, tedy i levnější. Tím významně konkurovala individuálním přípravám v lékárně a docházelo k prvním nesrovnalostem.

Součástí kapitoly jsou již publikované články, které se podrobně zabývají historií firmy Interfarma a Druvet. Zároveň podává přehled profesních asociací a sdružení. Část obsažnějších tabulek z této kapitoly by bylo patrně vhodnější přesunout do příloh. Práce by byla patrně poté lépe čtivá.

Kap.5

Marketing jako nový fenomén 19.století. Je zde popsán jak z teoretického hlediska marketingového mixu, tak i z pohledu historie tohoto pojmu. Navazuje na specifika marketingu ve farmacii a jeho vývoj. Zde bych rovněž doporučila umístit rozsáhlý přepis oběžníku č.12, věnovaný Eunaigitu, do příloh. Tato kapitola má svůj vlastní citační aparát znovu od č.1.

Kap.6

Velmi zdařilá kapitola pojednává o vzniku a vývoji specialit. Definuje základní pojmy s ohledem na platnou legislativu. Vysvětluje patentovou ochranu a ochranu duševního vlastnictví, předkládá případy zneužití. Velmi názorně vykresluje problém konkurenčních bojů mezi lékárnami versus farmaceutickými závody, nemocničními pokladnami a drogeriemi. Otázce vztahu lékáren a drogerií je věnován samostatný, již otištěný článek, který je součástí této kapitoly.

Kap.7

Vysvětluje cenotvorbu léčiv v popisovaném období včetně výpočtu daně. S výpočtem respektive odpočtem pro strany úlev požívající, souvisí i otázka nemocenského pojištění, kterou zde autorka rovněž zmiňuje. Na ni navazující část o cenotvorbě pro strany soukromé a strany úlev požívající dle platného lékopisu a cenotvorba u specialit, což mělo negativní dopad na lékárny v rámci konkurenčního boje, dokládáno v práci na vedených sporech.

Bohužel od str.63 je opět nově od č.1 zaveden odkazovým aparát literárních pramenů včetně neúplných citací stránek viz. například odkaz č.3, 10, 12.

Kap.8

Celou tuto kapitolu tvoří již publikované práce autorky. Dle mého názoru, především článek autorů Vranová,V.,Gudienne,V.,Rusek,V. „Farmaceutická reklama v mezinárodním měřítku začátkem 20.století“, je nejhodnotnější částí celé práce a má mezinárodní přesah.

Kap.9

V závěrečné kapitole autorka shrnula stručně náplň jednotlivých kapitol. Cíl práce, popsat vývoj marketingu a zejména reklamy ve farmaceutickém průmyslu v Československé republice v letech 1918 – 1938, bezezbytku splnila.

Problematika byla nově popsána ve všech uvažovaných souvislostech i v rámci mezinárodního kontextu.

S čím má oponentka problém je systém citací použité literatury, který není vždy v souladu s ISO 690. Navíc postrádám samostatnou kapitolu „Použitá literatura“. Přesto, že uvedené citace v rámci jednotlivých kapitol jsou ověřitelné, považuji nedostatek jednotného číslování citací, včetně odkazu až na citované stránky, za nekorektní a zbytečně snižující úroveň předkládané práce.

Oponentka má následující dotazy:

- 1) Vysvětlení k použité formě citace literatury
- 2) Proč práce, pojednávající o Československém farmaceutickém průmyslu, uvádí historii továrny E.Merck v Darmstadt a firmy Bayer z Barmenu (dnes Wuppertal). Místo působení firmy Bayer v práci chybí. Zda nebylo vhodnější například více věnovat pozornost historii firmy Benjamina Fragnera nebo Gustava Hella, či Bratrům Janouškům, Karla Vostřebala?
- 3) V boji lékáren proti nemocničním pojišťovnám, ke kterému „táboru“ by se autorka přiklonila?

Závěr oponenta.

Celkově lze hodnotit předloženou práci kladně. Dle názoru oponentky autorka zvolila téma vhodně a naplnila stanovené cíle. Tato práce odpovídá nárokům, kladeným na disertační práci. Uvedené připomínky nemají diskvalifikující charakter a nesnižují zásadně hodnotu předkládaného díla. Autorka prokázala způsobilost k samostatné vědecké práci.

Doporučuji práci k obhajobě a udělení MVDr.PharmDr.Vilmě Vránové titul Ph.D.

V Praze dne 25.11.2014

PharmDr. Martina Lisá, Ph.D.

